

UNIVERSITATEA DE STAT DIN TIRASPOL

Cu titlu de manuscris

C.Z.U:392.51:37.018(043.2)

TUREAC Tatiana

**NUNTA MOLDOVENEASCĂ- MODEL DE FORMARE A
CUPLULUI FAMILIAL**

Specialitatea 531.01. TEORIA GENERALĂ A EDUCAȚIEI

**AUTOREFERAT
al tezei de doctor în științe pedagogice**

CHIȘINĂU, 2018

Teza a fost elaborată în cadrul Catedrei Pedagogie și Psihologie Generală
Universitatea de Stat din Tiraspol

Conducător științific: **SILISTRARU Nicolae**, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar

Referenți oficiali:

CUZNEȚOV Larisa, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar

FILIP Iulian, doctor în filologie

Componența Consiliului Științific Specializat:

1. COJOCARU Victoria, președinte, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar

2. MÎSLIȚCHI Valentina, secretar științific, doctor în pedagogie, conferențiar universitar

3. GAGIM Ion, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar

4. CAPCELEA Valeriu, doctor habilitat în științe filozofice, profesor universitar

5. BACIU Sergiu, doctor habilitat în pedagogie, conferențiar universitar

Susținerea va avea loc la **09 noiembrie 2018**, ora 15.00, în ședința Consiliului Științific Specializat D 36.531.01-05 din cadrul Universității de Stat din Tiraspol, Chișinău, str. Gh.Iablocikin 5, sala 108

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la biblioteca și pe pagina web a Universității de Stat din Tiraspol (www.ust.md)

Autoreferatul a fost expediat la **08 octombrie 2018**

Secretar științific

al Consiliului Științific Specializat,

doctor în pedagogie, conferențiar universitar

_____

MÎSLIȚCHI Valentina

Conducător științific,

doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar

_____

SILISTRARU Nicolae

Autor

_____

TUREAC Tatiana

© Tureac Tatiana, 2018

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei. Trăim într-o lume a iluziei, pe o insulă ispititoare, o lume îmbrăcată în amăgiri, secrete, suflete dezgolite, o lume mai puțin preocupată de adevăratele valori. Este o idee frumoasă de a ne consolida în jurul unui obiectiv important - cel al prioritizării valorilor naționale în educația modernă. Educația, prin urmare, este întâi de toate păstrătoarea valorilor ființei umane, apoi și o schimbare a acesteia, dar o schimbare care o întărește în valorile sale. Reprezentativ în acest sens este ceremonialul nupțial. S.Fl. Marian menționează că nunta rămâne o „manifestare colectivă cu un caracter organic în multitudinea ei de elemente și forme” [32, p.102]. Fenomenul etnocultural *nunta* reprezentat de obiceiuri și superstiții tradiționale este un epizod fundamental în viața fiecărui om. *Datina strămoșească* semnifică consolidarea etnică a poporului, rămânând pentru noi toți un grăitor semn distinctiv în *constituirea conștiinței de neam* și, pe această bază, a *conștiinței etnice*. În dezvoltarea lor multiculturală, obiceiurile străvechi au avut la origine un pronunțat caracter practic, strâns legat de procesul muncii, vitalitatea cărora se exprimă prin faptul că ele sunt legate de trăirile sufletești și de emoțiile oamenilor. Nunta sau căsătoria este al doilea cel mai mare eveniment din viața omului, după naștere. Nunta este un promotor al valorilor ce cristalizează frumusețea, originalitatea și existența unui popor. Nunta este rădăcina firii omenești, cum o numește dumnezeiescul Apostol Pavel. El spune așa: Dacă rădăcina este sfântă, sfinte vor fi și ramurile. Iar dacă rădăcina este sălbatică, sălbatic și rele vor fi ramurile ei. Studiarea obiceiului de nuntă oferă un prețios material pentru cunoașterea istoriei, culturii și vieții sociale a poporului. Nunta e o ființă profundă, capabilă să comunice cu lumea la un nivel mai complex promovând valori ca: munca, dragostea, familia, și cele mai nobile calități: demnitatea, bunătatea, mila, curajul, credința. În viziunea noastră, familia este valoarea cea mai de preț, un adevărat colț de lume cu bucuriile și necazurile lui, unde sunt învățate cele mai frumoase valori, părinții reprezentând modele umane, demne de urmat: hărnicia, dragostea pentru pământ, demnitatea, curajul. Caracterul social, cultural și juridic al obiceiurilor, alături de funcția lor profund umanistă, ceremonializează căsătoria, transformând-o într-o „manifestare folclorică sărbătorească” în cadrul căreia momentele solemne și tragice se topesc în cele „de petrecere, de joc și de voie bună” [39; 42; 44; 48]. Nunta, de-a lungul discursului istoric, a fost și este o taină refugiată în valența valorii spirituale, ce urmărește un scenariu general al ariei geografice. Valoarea educațională a tradiției *nunta* și a tuturor obiceiurilor acestui eveniment se axează pe aceea că „tinerii căsătoriți se încadrează în rândurile sociale bine definite ale localității date” [9; 45]. În contextul celor relatate *nunta* este un adevărat miracol, care-și ocupă locul de frunte în păstrarea sufletului nealterat al neamului nostru.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare. În Republica Moldova, nunta constituie un fenomen ce interesează toate categoriile sociale, având „implicații juridice, economice, estetice și spirituale” profund ancorate în viața satului, menționează P.Ștefănuță [44, p.104]. Postulatele principale privitoare la căsătorie au fost expuse elocvent de folcloristul S.Fl. Marian în prețioasa monografie „Nunta la români”: „...de a avea o consoartă spre împărtășirea binelui și a răului, a bucuriei și înstrăinării în decursul întregii vieți, de a avea urmași legitimi, care să păstreze numele de familie, să aibă cine moșteni averea părintească, să aibă cine se îngrijește de dânsii și a-i sprijini la bătrânețe și, nu în ultimul rând, ca să nu li se reproșeze că numai degeaba s-au născut și trăit în lumea aceasta” [32, p.204].

Nunta după S.Fl. Marian are trei etape: *înainte de nuntă* (starostia sau peșitul, răspunsul, logodna, croitul, cernutul, pocloanele, pofitul la nuntă); *nunta sau ospățul* (scalda, bărbieritul, îmbrăcatul miresei, iertăciunea, legătorile, jucatul zestrei miresei, jocul mare în mijlocul neamului socrilor mici, luatul miresei, vadra, cununia, masa de cununie, masa mare, spălatul mânilor, dezbrăcatul miresei, darurile, învelitul miresei, jocul miresei, ducerea nunului acasă); *după nuntă* (uncropul (nuntișoara), rachiul roșu, îmbiatul, calea primară, vălitoarea). Folcloristul

A. Hîncu structurează nunta în: „obiceiuri de până la nuntă, obiceiurile nunții propriu zise și obiceiurile de după nuntă”. În sate rânduielile nunții se împart după aceleași criterii: „până la nuntă, la nuntă și după nuntă” [30, p.158]. P. Ștefănuță susține, că nunta în satele Moldovei cuprindea 3 faze bine delimitate ca semnificație: „ziua - nunta la mireasă, masa cea mare la mire”, a doua zi după nuntă [44, p.233]. *Nunta sau ospățul* cuprind o serie de rituri, care dau culoare și sens obiceiului nupțial, „făcând-o veselă, spectaculoasă distractivă, dar și tragică” [32, p.303]. Din ciclul obiceiurilor *înainte de nuntă* cele mai strălucite rămân a fi *Peșitul și Logodna*, subliniază N. Slutu [42; 34]. Atât Peșitul cât și Logodna urmăresc scopul de a pregăti moral și spiritual viitorii miri cât și neamul lor „de a se uni în unul integru” [51; 241]. Deosebit de valoros se identifică ceremonialul iertăciunii. În tendința de a dezvălui rosturile educative ale ceremonialului de Iertăciune, considerăm că de la valorile comunității începe „orice educație în familie”, de la care s-a trecut la „educația interculturală”, care avansează educatul în cultura universală, aici asociindu-se paradigma educației pentru mediu ca spațiu existențial pentru întreaga omenire, complementată de educație pentru schimbare și dezvoltare, ca proces inerent al oricărei educații [18; 25; 41; 49]. Unul dintre cele mai importante obiceiuri ale căsătoriei este *cununia religioasă*. Cea de-a șasea Taină a Bisericii Ortodoxe, cu cel mai important moment punerea cununiilor pe capetele celor doi miri, prin care un tânăr și o tânără, de aceeași credință, „se unesc de bunăvoie”, fiind ajutați de nașii lor, druște și vorniceii, unde primesc binecuvântarea lui Dumnezeu, iar mirii fac un legământ de a fi împreună la bine și la rău [24; 46]. În cele din

urmă V. Danion conchide că „cununia constă în fidelitatea și în iubirea dintre cei doi, în jertfelnicia unuia pentru altul, în exercițiul răspunderii unuia față de altul, în asumarea străduințelor necesare vieții de familie” [19; 46]. Masa Mare un important ritual al nunții, devine darul pe care „neamul mirelui îl face comunității pentru acceptarea lui sub noua configurare” [12; 14; 20; 32; 44; 46; 48]. Primirea miresei la mire, masa de cununie, închinarea darurilor, pocloanele spălarea mânilor, dezbrăcatul miresei, iată cele mai evidente obiceiuri din cadrul ceremonialului nupțial – Masa Mare, care din perspectiva valorilor nupțiale reprezintă piloni de formare a noului cuplu familial. În viziunea noastră aceste modele sunt ca niște matrici [41; 47].

Matricea valorilor nupțiale oferă o perspectivă completă, unificantă și emoționantă asupra tinerii generații, ușor de justificat prin dovezile palpabile și aproape imună la atacurile reprezentate de argumentele celor aflați în exterior. Privind din acest punct de vedere, am putea spune că prin socializare și prin educație, noi, internalizăm, exersăm, practicăm, conversăm și apărăm, cu o anumită predilecție matricea valorilor nupțiale, „prin formarea unui sistem de cunoștințe, abilități, deprinderi și atitudini, bine structurate și temeinic însușit, care asigură posibilitatea de a identifica și de a rezolva în mod eficient problemele dintr-un domeniu anume al activității umane”, menționează V. Cojocar [15, p.3]. Analiza literaturii și stării de valorificare a nunții ca valoare națională a educației permanente a tineretului a condus la următoarele contradicții: între cerințele tot mai mari ale societății în perioada globalizării și lipsa unui sistem științific de valorificare a tradițiilor nupțiale; între importanța valorificării micromodelor educației tradiționale ce țin de nunta moldovenească și lipsa elucidării și implementării acestor micromodele în educația tineretului; între potențialul valoric al nunții tradiționale ca model de formare a noilor familii și insuficiența cercetătorilor de acest gen în arealul național [41; 380]. Aceste contradicții ne-au condus la identificarea **problemei de cercetare**: Care sunt modelele și micromodelele Nunții Moldovenești și funcționalitatea acestora de întemeiere a noilor familii?

Scopul cercetării: constă în fundamentarea teoretică și descrierea funcționalității modelelor și micromodelor de formare a cuplului familial în contextul nunții moldovenești.

Obiectivele cercetării:

1. Studiarea în plan teoretico-istoric a problemei cercetării și fundamentarea premiselor teoretice și metodologice;
2. Descrierea specificului obiceiurilor și practicilor de nuntă, modelele și micromodelele complexității nunții, valori perene ale educației tineretului pentru formarea familiei;
3. Stabilirea contradicțiilor care au survenit în cadrul unor obiceiuri de nuntă pe parcursul timpurilor;

4. Valorificarea dimensiunilor etnopedagogice și etnoculturale ale nunții moldovenești și elaborarea matricei valorilor nupțiale de pregătire a tineretului pentru căsătorie;
5. Implementarea potențialului etnocultural prin curriculumul pentru diriginți în pregătirea tineretului pentru viața de familie.

Metodologia cercetării științifice: cercetarea s-a realizat în baza concepțiilor, teoriilor, legităților, principiilor și ideilor din domeniul științelor educației: pedagogiei, etnopedagogiei.

Metodele de cercetare: metode teoretice: analiza și compararea, sistematizarea și generalizarea; metode experimentale: chestionarea, interviul, experimentul pedagogic; metode de analiză, statistică și prelucrare a datelor; metode empirice: observația.

Noutatea și originalitatea științifică în domeniul elucidării valorilor: derivă din caracteristica pedagogică a categoriei nunta, abordată prin prisma esenței, scopului, mecanismelor formelor și mijloacelor eficiente de formare a tinerilor familisti în domeniul conceptual; rezidă în elaborarea matricei valorilor nupțiale, întemeiată pe principiul succesiunii cultural-spirituale, în care este sporită componenta etnoculturală a teleologiei și conținuturilor educaționale; actualizarea într-un tot integru ale principiilor, scopului, obiectivelor, conținutului, formelor și metodelor activității pedagogice de formare a noilor familii; **în domeniul metodologic** constă în elaborarea matricei valorilor nunții și a curriculumului pentru diriginți.

Problema științifică importantă soluționată în cercetare constituie formarea orientărilor și tendințelor tinerilor spre formarea cuplului din perspectiva matricei valorilor nupțiale și curriculumului pentru diriginți, axate pe premisele istorico - sociale a conceptului de nuntă moldovenească, interpretată prin tradiția ce conține obiceiuri, datini și ritualuri ca valori inepuizabile de educație a tineretului și ca modele și micromodele pentru formarea noului cuplu familial.

Semnificația teoretică a cercetării constă în: precizarea premiselor istorico-sociale a conceptului de nuntă moldovenească interpretată prin obiceiuri, datini și ritualuri; valorificarea particularităților de organizare, desfășurare și influență a celor trei etape ale nunții; identificarea valorilor inepuizabile ale tezaurului de educație a tineretului pentru viața de familie.

Valoarea aplicativă a lucrării constă în identificarea modelelor și micromodelor de educație morală drept cod moral popular în activitatea cadrelor didactice pentru educația familială, morală, religioasă etc., ca fațete ale educației pentru formarea familiei; implementarea modelelor de educație populară prin educația morală în diverse activități didactice și extradidactice. Matricea valorilor nupțiale, Curriculumul pentru diriginți axat pe valorile nupțiale, pot fi aplicate în formarea tinerilor din instituțiile de învățământ, în scopul pregătirii pentru viața de familie.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere:

1. Folclorul - model de educație permanentă în procesul de formare a cuplului familial prin valorificarea valențelor educative ale nunții moldovenești.
2. Matricea valorilor nupțiale - tendință și condiție orientată spre formarea cuplului familial prin modele și micromodele din perspectiva educației populare.
3. Curriculumul valorilor nunții moldovenești – realitate educațională complexă și model de formare a cuplului familial.

Implementarea rezultatelor științifice a fost realizată prin mediatizarea elaborărilor teoretice prin publicații/comunicări științifice și propagarea curriculumului pentru diriginți „Curriculumul valorilor nupțiale ale nunții moldovenești ca model de formare a cuplului familial pentru elevii claselor XI-XII”. Curriculumul pentru diriginți este un suport ce asigură formarea tineretului din perspectiva valorilor nupțiale cât și pregătirea lui pentru viața de cuplu.

Aprobarea rezultatelor cercetării. Rezultatele cercetării au fost discutate și aprobate în cadrul ședințelor catedrei Pedagogie și Psihologie Generală, Participări în proiecte științifice naționale și internaționale - Conferința științifică internațională „Tineretul și globalizarea. Probleme și oportunități” UST 2014, Conferința științifică internațională: „Evoluția mentalității tineretului în contextul integrării Moldovei în UE” 16-17 martie 2015, UST, Conferința științifico-practică internațională (2014; Cahul) „Perspectivele și problemele integrării în Spațiul European al Învățământului superior”; Participări la foruri științifice (naționale și internaționale)- Simpozion internațional, Responsabilitate publică în educație, 14-15 iunie Constanța, 2015, Valorificarea potențialului educativ al folclorului, Conferința științifică internațională: „Tineretul și globalizarea. Probleme și oportunități” UST 2014, p.12-17, „Datini și obiceiuri în contextul ritului nupțial,, (16-17 martie 2015), UST, Conferința științifică internațională: „Evoluția mentalității tineretului în contextul integrării Moldovei în UE”. Artă și Educație artistică. Revista de cultură, știință și practica educațională. Nr. 1/2015, p.25-32, „Cununia-model de educație permanentă,, 14-15 iunie Constanța, simpozion internațional, Responsabilitate publică în educație, p.195-196, „Valori educative ale nunții naționale”, Artă și Educație artistică. Revista de cultură, știință și practica educațională. Nr.2 (26)/2015, p.23-29.

Publicațiile la tema tezei: Rezultatele cercetării sunt reflectate în 7 lucrări științifice, dintre care patru articole în reviste științifice [46; 47; 48; 49]; trei articole reprezintă materiale ale forurilor științifice naționale și internaționale [45; 50; 51].

Volumul și structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 187 de titluri, adnotare(română, engleză, rusă), concepte-cheie, 148 pagini de text de bază, 28 tabele și 4 figuri, 8 anexe

Cuvinte - cheie: folclor, etnopedagogie, educație populară, valoare națională, tradiții și obiceiuri, nuntă, rit nupțial, logodnă, cununie, masa mare, protagoniști, cuplu familial, matricea valorilor nupțiale, curriculum.

CONȚINUTUL TEZEI

În Introducere se regăsește actualitatea și importanța problemei abordate, problema, scopul și obiectivele cercetării, noutatea și originalitatea științifică a rezultatelor obținute, problema științifică importantă soluționată, semnificația teoretică, valoarea aplicativă a lucrării.

CAPITOLUL 1, Valoarea și semnificația educativă a folclorului din perspectiva tradițiilor și obiceiurilor de nuntă în Republica Moldova, conține studiul teoretic al problemei și evidențierea conținutului conceptului fundamental al chestiunii valorii ce este indispensabil legată de ființa umană în viziunea cercetătorilor A Petre. [38], P. Iluț [31], B Șerbănescu. [43], A Gennep Van [28], L Blaga. [8], E. Sevastos [40], S.Fl. Marian [32], S. Cibotaru [14], P. Ștefănuță [44], V. Danion [19], V Capcelea. [9; 10], I Gagim [25; 26], S. Baciuc [3; 4], L Cuznețov. [17; 18], D Patrașcu. [37], Iu Filip. [22], N. Silistraru [41], T. Tureac [45; 48; 49] etc., care demonstrează că indivizii umani se produc ca entități umane *prin educație* și neapărat *ca părți indivizibile* determinate congenital, ale unor entități umane de rang superior: *familia, națiunea, umanitatea*. Familia și națiunea reprezintă *etnicitatea*, naționalul sau particularitatea; umanitatea reprezintă *universalul* sau *generalul*. Noțiunea valorii este una fundamentală pentru filosofie. „Filosofia explică lumea prin valori logice, dar tot ce are tendința de a o și transforma, conform unor idealuri omenești etice. Filosofia arată cum se naște, cum evoluează realitatea și apoi valoarea tuturor schimbărilor ei” [10; 25; 31; 38]. Ce este valoarea? Noțiunea valorii este o noțiune fundamentală pentru filosofie. Filosofia explică lumea prin valori logice, dar tot ce are tendința de a o și transforma, conform unor idealuri omenești etice. Filosofia arată cum se naște, cum evoluează realitatea și apoi valoarea tuturor schimbărilor ei. Filosofia este „cercetarea valorilor celor mai înalte atât teoretice cât și practice”, spunea P. Andrei. Pentru a defini conceptul de valoare, vom proceda la o analiză inversă, vom sublinia – „Ce nu sunt valorile” [38, p.57]. Astfel, valorile nu pot fi confundate cu lucrurile - deși nu pot exista fără purtătorii materiali, valoarea supraviețuiește și după disocierea de suportul său; de exemplu, frumusețea ca valoare rezistă timpului și dincolo de suportul său fizic [38, p.66]. Educația în perspectiva axiologică urmează să devină „un principiu funcțional de acțiune pedagogic, căruia trebuie să i se subordoneze toate influențele și toți actorii educației, axându-se pe principiul interiorizării valorilor, care presupune cunoașterea sistemului de valori, ordonarea lor într-un sistem propriu de valori, situarea comportamentului propriu în funcție de aceste valori” [18, p.29].

Folclorul este unul din elementele de păstrare a pedagogiei populare. Este „temelia pe care s-au constituit creațiile populare orale, care este viața poporului” [3, p.22]. *Folclorul* transmite atitudinea poporului față de un fenomen sau altul al vieții. Astăzi noi trebuie să privim aceste creații ca pe niște „lucrări considerabile ale străbunilor noștri, care întruchipează în sine gândurile și sentimentele poporului, care reflectă istoria lui, natura, existența, creații viabile care vor ajuta la educația generației în creștere” [4, p.104]. Prin folclor se poate ajunge la realizarea personalității morale, adică „a maximului de dezvoltare într-o ființă umană a originalității sale specific în marginile principiului social” [41, p. 379].

Limba română cunoaște două cuvinte ce denumesc același lucru: tradiție, obicei și datină, ele fiind considerate sinonime. În raport cu acestea cuvântul „tradiție” rămâne termenul generic prin care se definește ansamblul de manifestări folclorice legate de un anumit moment, eveniment sau dată, indiferent de natura lui funcțională: magică, de solemnizare, spectaculară, sacră sau profană” [9; 22; 26]. Tradițiile naționale s-au format și au început să se impună odată cu apariția primelor comunități de oameni. În ele s-a reflectat existența socială a comunității date, particularitățile lor naționale ce s-au transmis din generație în generație prin intermediul conștiinței sociale. Tradițiile naționale reflectă „mediul social al națiunii în cauză prin care se exprimă specificul existenței ei, particularitățile activității materiale și spirituale, mediul geografic și vestigiile istorice” [9; 25; 37; 41, 45]. În ele se mai reflectă și valorile esențiale umane, sentimentele ei intrinseci. Cuprinzând toate valorile acumulate, tradițiile naționale le transmit noilor generații” [9, p.16]. Un rol deosebit în condițiile contemporane, îl are funcția educativă a tradițiilor, care se manifestă începând cu frageda copilărie și continuă pe tot parcursul vieții individului, remarcă V. Capcelea [9, p.50]. Adevărul tradiției este, în mod similar, „cel descoperit și dezvoltat prin experiența neamului” și poate fi regăsit ușor și în momentele ce contribuie la *cunoașterea tinerilor* [32, p.316]. Un rit de trecere este o ordonare gradată a unei schimbări care, dacă s-ar face brusc, ar putea fi traumatizantă. Dar ușoarele unde, care preced ritualul marital, pornesc încă din adolescență, atât în cazul tinerelor fete, cât și în cazul feciorilor. În acest context I. Gagim remarcă „școala trebuie să formeze la elevi mentalitatea modernă, inteligență, noblețe, demnitate umană, cultură și educație în sensul suprem al noțiunilor”, care mai târziu sunt temei pentru formarea cuplului familial. Din perspectiva valorificării folclorului, „misiunea sacră a școlii este de a-l învăța pe copil să iubească. Până când școala, omul societatea nu vor lua fenomenul iubirii în serios, vor rămâne în esența noastră ființe biologice”, conchide I. Gagim [25, p.26].

CAPITOLUL 2, Valorificarea valențelor educative ale nunții moldovenești, reflectă analiza și precizarea valențelor educative ale nunții moldovenești, valorificându-le din

perspectiva formării noului cuplu familial. Rochia albă de mireasă, clopotul care anunță evenimentul, preotul, biserica, sentimentul acela de liniște interioară încercat în momentul în care tinerii se află în casa lui Dumnezeu, lumânări ce ard încet, un nou început care se scrie atunci, acolo... Așa arată și așa se simte *nunta*.

Peșitul cu toată splendoarea sa, în plan financiar cât și moral urmărește hotărârea definitivă a zestrei prin prețuirea și categorisirea după hărnicie și omenie, concilierea cât și organizarea ambelor neamuri, având ca temei gestul de reverență adresat de viitorul ginere și de părinții săi socrilor mici. Peșitul vine cu un șir de rituri care urmăresc stabilirea zilei de nuntă, a angajamentelor de pregătire pentru nuntă, având ca rezultat apariția unei noi perechi. În cele din urmă peșitul este acea zi după care nu se întâlnește ruperea legăturilor de rudenie. Deși tradițiile moderne atrag tinerii, peșitul ca și obiceiul nu a dispărut, din contra el preia o formă mai deosebită, a trăirilor sufletești legate de emoțiile oamenilor, prin care tinerii își doresc momentul cererii în căsătorie să fie special, de ținut minte toată viața [51; 242].

Logodna, obiceiul premergător peșitului vine să contureze momentul obținerii binecuvântării ambelor familii cu privire la căsătoria celor doi tineri, prin schimbul inelelor, care oferă tânărului cuplu pornirea în viață cu sufletele curate și sinceri unul față de altul. Logodna religioasă „cheamă tinerii să se curețe de păcate; să se mărturisească și să primească sfânta împărtășanie”, având ca finalitate stabilirea unor condiții financiare și sociale, prin făgăduința viitorilor soți de a se uni în căsătorie obligați unul față de altul [51, p.248].

Iertăciunea, identifică „legătură între rosturile părinților în creșterea și educația copiilor, conștientizarea răspunderilor morale și mulțumirea pentru purtarea de grijă a lor, sentimentul uman de încredere pentru cei care intră în rândul lumii” [4; 16; 22; 25; 45; 48]. În scopul întăririi sub aspect social și umanist a relațiilor de ordin moral dintre copii și părinți, a stabilirii solidarității sociale bazată pe valorile etico-morale ale comunității, iertăciunea rămâne a fi simbol al gradului de civilizație și cultură.

Conăcăria, un moment integrator semnificativ, în contextul nunții din Moldova, atestată și sub numele de *colăcărie* sau *conocășie*. Deși, cel mai adesea, este cunoscut dinainte cel care va rosti solemnă orăție, cu caracter inițiativ și de gloriificare, se înscenează o competiție între vornice: „Călăreții fugeau înainti, lăsau nunta în urmă. Cari ajunge întâi, acela spune colăcăria” [29, p.34]. Ceremonialul complex al *conăcăriei* îmbină rituri de propițiere cu magia apotropaică a colacului (cercul magic) și descântecul binefăcător al pâinii. Ajungând în ograda miresei, *conăcarul* declamă conăcăria, ce presupune „schimbarea colacilor”. Și iată aici conăcarul trebuia să dea dovadă de măiestrie, căci schimbând colacul mirelui cu cel al miresei, el pune temelia formării unui singur neam. Se credea că schimbarea colacului miresei cu cel al

mirelui poartă forța magică de a aduce fericire, sănătate, dragoste. Obiceiul schimbului de colaci, ruperea și împărțirea lor printre nuntași vine de la ofrandele nupțiale, practicate de vechii romani și consemnează începutul fuziunii rituale a mirilor într-o familie nouă și a celor două neamuri, în unul singur. După schimbarea colacilor, doi conăcari ai mirelui și doi ai miresei înconjurau căruța, alergând. Cine ajungea primul la oiștea cailor, acela dădea colacul mirelui, colac pregătit special. Mirele, ridicându-se în picioare în căruță, își făcea semnul crucii în patru părți cu acest colac, începând de la răsărit, apoi îl rupea deasupra capului în multe bucățele pe care le arunca celor din jur. Cei prezenți se abăteau la acest colac. Nuntașii le prindeau și le mâncau, crezându-se că „cel ce mănâncă din acest colac va fi fericit” [44, p.236]. Schimbul colacilor urma după conăcărie. Gestul era însoțit de multiple chiote de bucurie.

La moldoveni este un obicei să se dăruie *zestre* tinerilor, atât fetelor, cât și băieților, cu ocazia căsătoriei. „Băieților li se dădeau de acasă unele obiecte prețioase, însă nu se pune accent pe ele în cadrul nunții, cum se proceda cu zestrea fetelor, care se scotea în ochii lumii ca să fie văzută și admirată” [50, p.181]. Conținutul zestreii se caracteriza prin prezența obiectelor de gospodărie „războaiele, lăicerele, țolul, traistele, sacii, veretca, pernele, lada ori sofca”, necesare și obligatorii pentru tânăra familie [50, p.185]. Zestrea era supusă unui examen destul de serios din partea sătenilor. Era apreciată nu atât bogăția, cât măiestria cu care era executată Zestrea de Casă. Înainte de a scoate zestrea, mirele trebuia s-o plătească. *Jucatul zestreii miresei* era unul din cele mai frumoase și mai spectaculoase momente ale nunții. El se deosebea printr-un caracter emotiv, artistic, iar muzica, strigăturile, dansurile dinamizau acest ritual. Muzicanții cântau o melodie specială pentru această ceremonie. După ce era scoasă toată zestrea, se trage un foc de armă și căruța cu zestre, cu chiote și gălăgie, pornește spre casa mirelui. Despre componența zestreii unor fete din familii înstărite vorbesc un șir de documente istorice, testamente și dani, foi de zestre, din care aflăm ce obiecte li se dădeau ca zestre în secolele trecute. Și acum se dă zestre tinerilor. Dar de jucat nu se mai joacă. Nu mai crede nimeni în puterea lor de „a garanta trăinicia familiei” [44, p.289].

Cununia religioasă se remarcă ca unul dintre cele mai importante obiceiuri ale căsătoriei. Conform dex-ului *cununie* este - ceremonie religioasă cu ocazia căsătoriei, cunună care se ține deasupra capetelor mirilor în timpul ceremoniei religioase [21, p.313]. Cununia religioasă este cea de-a șasea Taină a Bisericii Ortodoxe, prin care un tânăr și o tânără, de aceeași credință, „se unesc de bunăvoie”, unde primesc binecuvântarea lui Dumnezeu, iar mirii fac un legământ de a fi împreună la bine și la rău [46, p.195]. Se spune că, la început, „femeia și bărbatul erau una”, astfel, cei doi miri, prin taina cununiei, devin „cele două jumătăți ale aceluiași întreg” [32, p.466]. Suntem un popor creștin, iar cununia religioasă face parte din tainele care ne însoțesc

viața. Cununia este alcătuită din câteva momente simbolice, care pregătesc intrarea mirilor în lume ca soț și soție. Până în ziua cununiei, mirii stau fiecare la părinții lor, iar în dimineața Duminicii stabilite pentru Cununia religioasă, mirii se pregătesc fiecare, ajutați de nașii lor, vornicei și druște. Înainte de cununie se face „scalda” mirelui și a miresei, cu apă de izvor, în care se pune „lapte, miere, flori și busuioc”, dar și „un ban pentru noroc și bogăție” [46, p.196]. Valoarea **cununiei** rezumă unirea spirituală a unui bărbat și a unei femei prin primirea harului Duhului Sfânt, Tainei Cununiei, trasării drumului vieții conjugale plasat pe axa eternității. Multe cupluri optează pentru cununia religioasă, „fie îndemnați de credința în Dumnezeu, fie pentru a respecta o tradiție transmisă de-a lungul timpului din generație în generație, fie din alte motive” [7, p.193]. Căsătoria, fiind un dar de la Dumnezeu, trebuie tratată ca atare Prin ea se pun bazele unei noi familii, iar relația dintre cei doi parteneri devine mai solidă. Importanța cununiei religioase nu poate fi negată [46, p.196].

Masa Mare, acest ritual în cadrul nunții este cel mai valoros, „poți lipsi la toate celelalte ritualuri și etape ale nunții, dar la masa mare ești dator să fii, dacă ești invitat și ai acceptat să vii la nuntă” [32; 42; 44]. Masa Mare cu toate obiceiurile ei, urmărește nemijlocit intrarea miresei în casa mirelui și trecerea miresei în rândul nevestelor, denotând integrarea tinerilor în noua stare; o trecere într-o nouă ipostază de maximă responsabilitate pentru fiecare dintre ei. Tot odată urmărește formarea alianței, care presupune consumarea aceluiși aliment; acceptarea comunitară a noii familii și a noii alianțe [32; 470]. Funcția normativ educațională a mesei mari este că, „nici un om însurat nu mai poate redobândi condiția de fecior, nici o femeie căsătorită nu mai poate purta în cosițe florile de fată mare” [48, p.25]. În pofida faptului că astăzi meniul s-a schimbat, iar muzica și dansurile nu prea mai sunt aceleași, nici găina nașului nu se negociază, valoarea mesei mari rămâne una definitivă în construirea conștiinței de neam.

Dezbrăcatul miresei, un episod important, nu lipsit de o anume încărcătură dramatică, cunoscut și sub numele de „deshobotat” sau „desâmbălțat”. „Ajungând la capătul mesei mari, când majoritatea nuntașilor se duc pe la casele lor, când rămân doar rudele apropiate ale tinerilor și nănașilor se petrece ritualul *dezbrăcatul miresei*” [44, p.301]. Dezbrăcarea sau legătoarea miresei se realizează în mijlocul femeilor, care cântă special un cântec despre faptul că „ea e nevestă, nu-i cu fetele, da-i cu nevestele,, etc. [32, p.378] Scoaterea voalului cade în îndatoririle nașei, care este înlocuit cu o eșarfa, batic sau basma, aceasta semnificând trecerea miresei de la fată la femeie măritată. Mirele șede pe un scaun, în brațe ține o pernă, iar pe pernă șede mireasa. În acest timp nănașa îi scoate de pe cap coronița și ghirlanda și le pune unei druște „ca să se mărite repede” [44, p.304]. Scoate floarea de pe pieptul mirelui și-l prinde la pieptul unui flăcău. Voalul va fi prins în părul unei fete nemăritate, de cele mai multe ori cea care a prins și buchetul.

Acesta pe vremurile când părinții aranjau nunta, era scos abia după cununia religioasă, când cei doi deveneau în fața lui Dumnezeu, soț și soție [46, p.195]. Apropierea acestui moment este marcată prin înscenarea răpirii miresei și substituirea ei printr-o bătrână travestită, numită frecvent „mireasa urâtă” sau „momâia” [44, p.306]. Obiceiul este foarte răspândit, ceea ce întărește ideea că nu ne aflăm în fața unui element spectacular minor, ci a unei motivații psihologice mai profunde. Regretul de a decădea dintr-o situație favorizată, aceea de „prințesă absolută a nunții” - în cea de „nevastă anonimă”, se atenuează prin această diversiune [32, p.482]. Când nuna cea mare face cârpa miresei, lăutarii sau vornicesele interpretează cântece „pentru deshobotat”, dar și alte piese din lirica înstrăinării, îndeosebi dintre acelea ce au ca motiv principal „fata rău măritată” [32, p.483]. Odată cu ritualul de îmbăltuire (schimbarea cununii de pe cap cu năframa), mireasa trece în noua stare, cea a nevestelor. Se observă înlocuirea portului de fată cu cel de femeie măritată (fetele purtau capul descoperit, părul împletit în cozi prinse cu panglică, pe când năframa era semnul distinctiv al femeilor căsătorite). Și în acest context apare acea credință referitoare la cea de-a „treia încercare”; astfel, mireasa va arunca de două ori năframa înapoi feciorilor, nepermițând ca aceasta să-i fie legată, pentru ca abia la cea de-a treia încercare să facă posibilă așezarea ei de către nașă. Momentul este marcat de strigături adresate de către vornicel și nașă, implicând formule care evidențiază adevărata trecere la noua stare, cea de femeie căsătorită, prin schimbarea unui obiect vestimentar cu altul. Prin *scoaterea cununii*, prin îmbrobodirea miresei, se încheie o secvență a obiceiului de nuntă: secvența care pregătea printr-o serie de rituri, „integrarea tinerilor în noua stare” și „trecerea într-o nouă ipostază”, de maximă responsabilitate pentru fiecare dintre ei [44, p.310].

Obiceiului „**facerea căii**” sau „**calea primară**”, constă în aspectul pregătirii tânărului cuplu de a merge pe noua cale, fiind povățuiți de nași și părinți, tinerii intră în viața lor cea nouă de gospodari și soți tineri, fiind povățuiți de nașii lor, „oameni pățiți și cunoscători într-ale vieții” [32, p.488]. Actualitatea obiceiului rezidă în apropierea spirituală a tinerii familii de nași , părinți, cu scopul de a izbuti mai frumos în căsătorie.

Îmbiatul, obicei nupțial, care începe de la părinții miresei. Prin îmblarea tinerilor căsătoriți pe la rude și cunoscuți, ei le vesteau lor și întregului sat că se despărțesc de-acuma de tinerețe și trec în rândul oamenilor, datoria cărora este de a umbla întotdeauna cu grija în spate, pentru agonisirea și zidirea vieții lor și a copiilor lor [48, p.27]. „Cei poftiți se adună cam pe la vre-o două ore după amiază la mire și de aici se duc cu toții la părinții miresei. La cale primară părinții tinerei neveste așează felurite mâncăruri și băuturi pe masă. Cei poftiți se petrec, ei în de ei, fără lăutari, fără mult zgomot și fără a mai chema pe alții, pentru că așa cere datina, ca la cale primară să fie numai neamurile cele mai de aproape” [32, p.492].

Vălitoarea. Taina cununiei, după credința poporului este o taină atât de mare și de sfântă că „pe cei ce au apucat odată a se uni prin dânsa, nimeni nu poate să-i despărțească, în afară de Dumnezeu” [6, p.798]. Dintre practicile postnuptiale s-au păstrat puține elemente. După o săptămână de la nuntă tânăra nevestă merge la biserică cu flori și „i se punea vâlitoarea – semnul trecerii definitive în rândul nevestelor”. Tot atunci, în casa tinerilor, erau chemați părinții miresei toți cei care au ajutat la nuntă, colcerițele, rudele mai apropiate și se dădea o masă ce se prelungea cu petrecere și joc până noaptea târziu, numind-o „vâlitoarea” [32, p. 502].

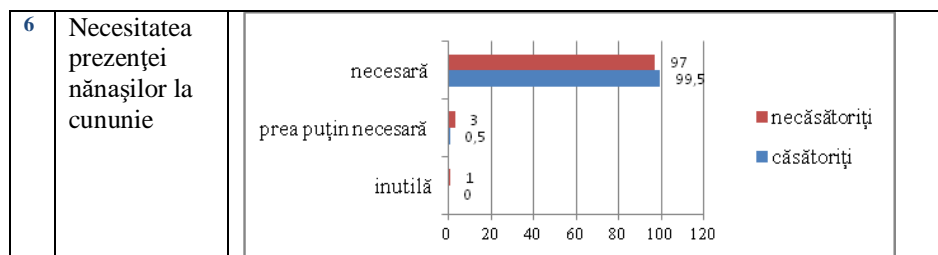
La două săptămâni după nuntă, într-o duminică sau într-o zi de sărbătoare cuprinsă în acest interval de timp, mirii se duc cu lumânări și cu colivă la biserică, unde îi așteaptă nașii. După ce li se citește „dezlegarea” în pridvor, tinerii lasă lumânările de cununie la icoane, apoi aleg hramul familiei nou întemeiate, de obicei după numele de botez al mirelui [44, p.331]. Exista datina ca însurăteii, la un an după ce s-au căsătorit sau mai degrabă, să aducă nunilor două perechi de colaci ca semn de recunoștință și mulțumită pentru că i-au cununat.

De rând cu riturile nuptiale Nunta prin ciclul de obiceiuri și ritualuri: prenuptiale, nuptiale sau nunta propriu-zisă și postnuptiale rămâne a fi cel mai vesel, mai spectaculos ritual de familie, legat de căsătoria tinerilor, unde ei deja sunt actorii de bază și tot ei realizează rolurile principale, ca mire și mireasă. Obiceiurile de nuntă se includ în tradiție și ele ni se înfățișează ca fapte culturale complexe, menite înainte de toate să organizeze viața oamenilor, să marcheze momentele importante ale trecerii lor în lume, să le modeleze comportările. Cercetarea structurală a nunții în conexiune cu funcția ritualică de separare și integrare ne-a permis să urmărim dinamica schimbării statutului social al individului: celibatar, logodnic, mire, căsătorit, gospodar în rând cu lumea. Astfel, evoluția obiceiurilor de nuntă este evoluția valorilor ce constituie motivația și factorul lor dinamic. Istoria nu prezintă oamenilor o colecție de fapte izolate, ea teaurizează sistematic aceste fapte, le clasează și le grupează în funcție de valoarea lor implicativă, precum și de necesitățile prezentului care în devenirea lui se transformă în istorie, cu aplicarea principiilor particulare selectate de noi:

1. Educației pentru familie în baza modelelor și micromodelor ceremonialului nuptial.
2. Conținuturilor educației pentru formarea noii familii în baza identității etnice.
3. Valorilor naționale ca o condiție orientată spre tendința formării cuplului familial.
4. Corespondenței principiilor educației pentru familie din perspectiva educației populare.
5. Corelării funcționale a educației tradiționale cu ritualurile religioase.
6. Culturii strămoșilor, al omenescului ca premisă și orientare în formarea cuplului familial.
7. Valoarea istorico-educativă a folclorului-model de educație în formarea noii familii.

CAPITOLUL 3, Actualitatea valorilor educative ale nunții moldovenești ca model de formare a cuplului, elucidează problema studierii nivelului de cunoaștere și valorificare a obiceiurilor de nuntă în rândul tinerelor, adulților necăsătoriți cât și celor căsătoriți, ce pare a fi foarte relevantă, având în vedere rolul tinerilor în înlocuirea generațiilor și regenerarea structurii sociale și demografice a societății. Pentru realizarea chestionării atât a tinerilor căsătoriți cât și necăsătoriți am selectat aspecte de bază a ceremonialului nupțial, în urma căruia am obținut următoarele rezultate.

1.	Măsura cunoașterii obiceiurilor de nuntă	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Măsura cunoașterii</th> <th>necăsătoriți</th> <th>căsătoriți</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>deplin</td> <td>7,5</td> <td>35,5</td> </tr> <tr> <td>selectiv</td> <td>60,5</td> <td>52</td> </tr> <tr> <td>puțin</td> <td>30</td> <td>11,5</td> </tr> <tr> <td>nu le cunosc</td> <td>2</td> <td>1</td> </tr> </tbody> </table>	Măsura cunoașterii	necăsătoriți	căsătoriți	deplin	7,5	35,5	selectiv	60,5	52	puțin	30	11,5	nu le cunosc	2	1	
Măsura cunoașterii	necăsătoriți	căsătoriți																
deplin	7,5	35,5																
selectiv	60,5	52																
puțin	30	11,5																
nu le cunosc	2	1																
2.	Logodna este:	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Logodna este:</th> <th>necăsătoriți</th> <th>căsătoriți</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>rânduială</td> <td>20,5</td> <td>22,5</td> </tr> <tr> <td>întâlnire întrurudele tinerilor</td> <td>52</td> <td>56</td> </tr> <tr> <td>petrecere</td> <td>4</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>promisiune reciprocă</td> <td>25,5</td> <td>17,5</td> </tr> </tbody> </table>	Logodna este:	necăsătoriți	căsătoriți	rânduială	20,5	22,5	întâlnire întrurudele tinerilor	52	56	petrecere	4	4	promisiune reciprocă	25,5	17,5	
Logodna este:	necăsătoriți	căsătoriți																
rânduială	20,5	22,5																
întâlnire întrurudele tinerilor	52	56																
petrecere	4	4																
promisiune reciprocă	25,5	17,5																
3	Logodirea celor doi tineri este necesară:	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Logodirea celor doi tineri este necesară:</th> <th>necăsătoriți</th> <th>căsătoriți</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>da</td> <td>85,5</td> <td>97,5</td> </tr> <tr> <td>nu</td> <td>14,5</td> <td>2,5</td> </tr> </tbody> </table>	Logodirea celor doi tineri este necesară:	necăsătoriți	căsătoriți	da	85,5	97,5	nu	14,5	2,5							
Logodirea celor doi tineri este necesară:	necăsătoriți	căsătoriți																
da	85,5	97,5																
nu	14,5	2,5																
4	Cununia este:	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Cununia este:</th> <th>necăsătoriți</th> <th>căsătoriți</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>necesitate</td> <td>59,5</td> <td>68,1</td> </tr> <tr> <td>obligativitate</td> <td>32,5</td> <td>22,4</td> </tr> <tr> <td>cerință</td> <td>5,5</td> <td>7</td> </tr> </tbody> </table>	Cununia este:	necăsătoriți	căsătoriți	necesitate	59,5	68,1	obligativitate	32,5	22,4	cerință	5,5	7				
Cununia este:	necăsătoriți	căsătoriți																
necesitate	59,5	68,1																
obligativitate	32,5	22,4																
cerință	5,5	7																
5	Importanța cununiei pentru tinerii însurați	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Importanța cununiei pentru tinerii însurați</th> <th>necăsătoriți</th> <th>căsătoriți</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>importantă</td> <td>87</td> <td>87</td> </tr> <tr> <td>puțin importantă</td> <td>1</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>îmi vine greu să răspund</td> <td>13</td> <td>11</td> </tr> </tbody> </table>	Importanța cununiei pentru tinerii însurați	necăsătoriți	căsătoriți	importantă	87	87	puțin importantă	1	3	îmi vine greu să răspund	13	11				
Importanța cununiei pentru tinerii însurați	necăsătoriți	căsătoriți																
importantă	87	87																
puțin importantă	1	3																
îmi vine greu să răspund	13	11																

Fig. 3.1. Constatarea nivelului de cunoaștere și valorificare a ritului nupțial (căsătoriți și necăsătoriți)

Dacă analizăm și comparăm rezultatele chestionarului din perspectiva valorilor nupțiale atât pentru căsătoriți cât și pentru necăsătoriți, observăm că obiceiurile nupțiale naționale sunt cunoscute selectiv, 52% pentru căsătoriți și 60% pentru necăsătoriți, necesitatea aplicării lor variază între 85,5% necăsătoriți și 97,5% pentru căsătoriți, iar cel mai înalt procent se atribuie spiritualității. Atât cununia cât și nașii de cununie rămân a fi o valoare inestimabilă, fiind apreciați ca necesitate 97% necăsătoriți și 99% căsătoriți. În acest context putem conchide, că ritul nupțial printre tinerii necăsătoriți cât și căsătoriți reprezintă o valoare.

Unul dintre riturile de trecere, cel mai important și mai conștient din viața omului rămâne a fi Nunta. Nunta ca întemeiere, nunta ca inițiere, nunta ca legitimizare. În continuare, prin intermediul *matricei valorilor nupțiale* vom încerca să elucidăm nunta ca valoare, identificând obiceiurile nupțiale ca modele și micromodele de formare a cuplului familial.

Tabelul 3.1 Riturile nupțiale și valorile ceremonialului nupțial

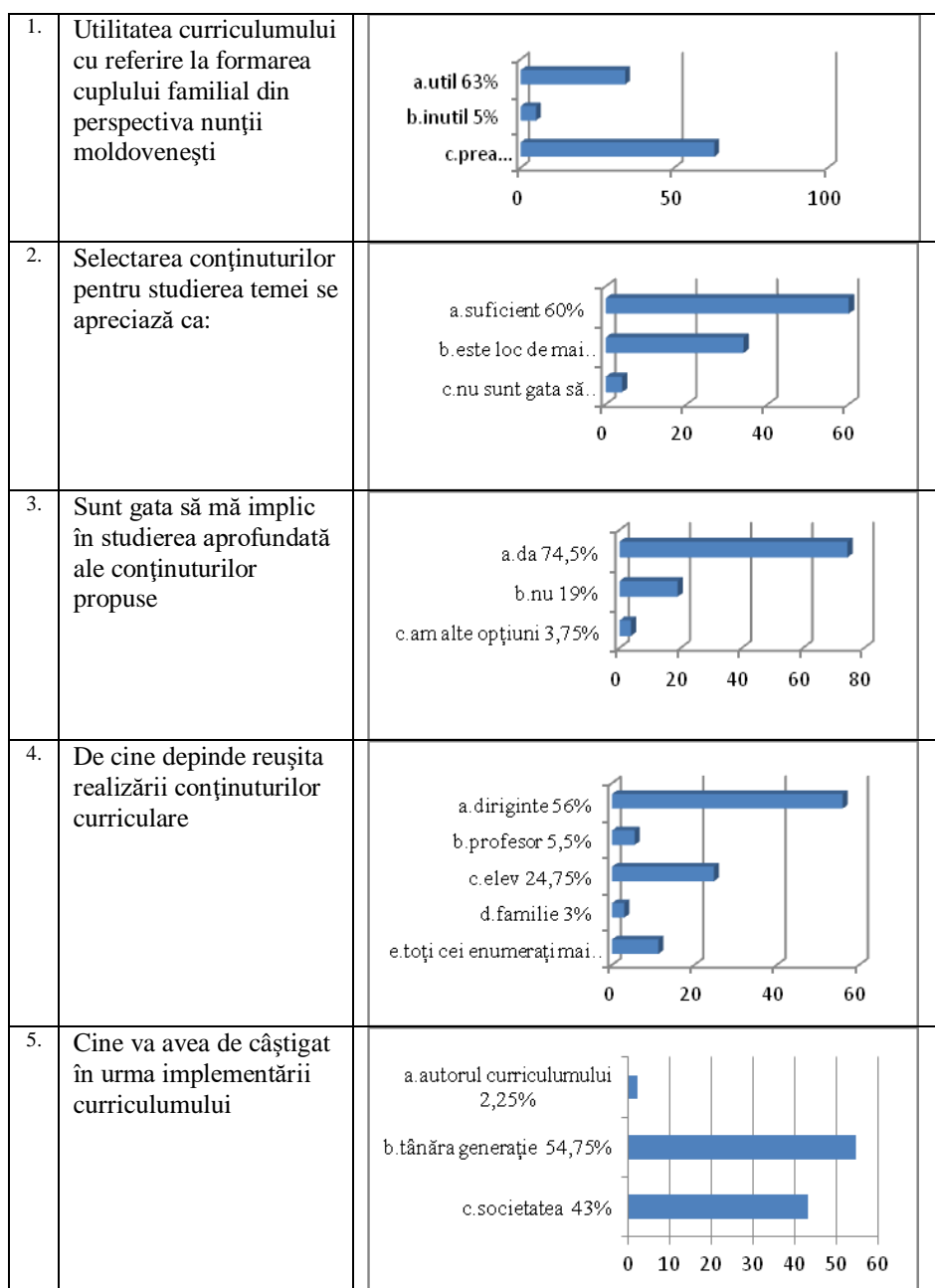
Etapa I	
Rit de separare. Înainte de nuntă	
Peșitul	- stărostia răspunsul; băutul răspunsului, săptămâna oarbă (chioară) sau a cristalizării sentimentelor; croitul.
Logodna	- așezământul; pocloanele; foaia de zestre; punerea în deget a inelelor; alegerea zilei de nuntă; taina logodnei; la mărgel; poftirea la nuntă.
Etapa II	
Rit de agregare. Nunta propriu zisă	
Iertăciunea	- scaldă; bărbieritul; gătitul mirilor în oglindă; hora druștelor și vorniceilor; orația colăcerului(îngenuncherea mirilor în fața părinților cu fața spre răsărit); dezlegarea; împreunarea; jocul mare; pocloanele; orația
Conăcăria	- descântecul pâinii; schimbul colacilor după conăcărie; ruperea jemei și împărțirea ei nuntașilor; trecerea pragului pe sub colac.

Nunta	- aruncatul trestiei pe casă; legatul nunilor, prosopul de nuni; legăturile; jocul găinii nunului; târguielile miresei; luatul miresei, negocierea; adălmașul socrului mic pentru socrul mare; jocul mare în mijlocul neamurilor socrului mic; hora miresei sau nuneasca; turta miresei; vadra; luarea zestrei miresei.
Zestrea miresei	- dansatul zestrei; negocierea zestrei; tragerea focului de armă; întâlnirea zestrei de către socrii mari.
Cununia	- descântatul miresei; dansul druștelor și vorniceilor; dansul miresei; icoana de cununie a mirilor; ocolul miresei; arderea lumânărilor de cununie; liturghia; spovedania mirilor; descheiatul la gât; împărțitul mirilor; peticul de pânză; banii pălimarului; așezarea cununii; schimbul inelelor; înconjurarea tetrapodului; danțul în numele lui Isaia; băutul din paharul roșu; rugăciunea pentru păzirea cinstită a nunții lor; hora mirilor și vorniceilor în fața bisericii; cinstitul și chematul la nuntă; aruncatul apei în fața mirilor; darea bacșișului;
Masa mare	- băutul laptelui cu ou fiert; primirea miresei la mire; marșul de nuntă; îndulcirea mirilor; la prăjit; masa tineretului sau masa Cununii; oferirea darurilor; masa mare a gospodarilor; jocul vornicesei; hora cea mare; legăturile după masa cea mare; încuscrirea; corabia; spălatul mânilor de nuni; paharele dulci; număratul banilor.
Dezbrăcatul miresei	- mireasa urâtă; deshobotatul-îmbălțuirea, scoaterea cununii; legătura miresei; învelitul miresei în straie de nevastă și năframă; darurile; jocul miresei; Ostropățul; ducerea nunului acasă.
Etapa III	
Rit de agregare. După nuntă	
Calea primară	- uncropul, pocânzia sau nuntișoara, hora rachiului roșu, seara plăcintelor sau masa socrilor; scuturatul cenușii; facerea căii; îmbiatul.
Vălitoarea	- citirea dezlegării, alegerea hramului familiei; punerea vălitorii, colacii nunului după un an de la nuntă

În viziunea noastră, aceste modele sunt ca niște matrice. Matricea valorilor nupțiale oferă o perspectivă completă, unificată și emoționantă asupra tinerii generații, ușor de justificat prin dovezile palpabile și aproape imună la atacurile reprezentate de argumentele celor aflați în exterior. Matricea valorilor nupțiale leagă indivizii, limitând percepția coerenței sau chiar existenței altor matrice.

Curriculumul - realitate educațională complexă bazat pe valorile ceremonialului nupțial presupune familiarizarea adolescenților cu unele modele și micromodele de orientare spre formarea cuplului familial bazat pe valorile nupțiale. Eficiența activităților propuse de curriculumul elaborat de noi îi vor orienta pe diriginți să depună eforturi psihomorale, profesionale, sistematice în vederea formării unor noi familii atât la nivelul competențelor parentale cât și la nivelul relațiilor interpersonale. În cele din urmă venim cu dovezi concrete, privind utilitatea și necesitatea curriculumului bazat pe tradiții nupțiale din perspectiva tinerii generații.

Fig. 3.2. Eficiența curriculumului valorilor nupțiale din perspectiva liceenilor

În acest context remarcăm că necesitatea și utilitatea curriculumului pentru diriginți, bazat pe obiceiuri nupțiale este evidentă. Așadar, conform datelor statistice, putem remarca:

- utilitatea curriculumului reprezintă 63%;
- selectarea conținuturilor este apreciată ca una suficientă 60%;
- tinerii sunt gata să se implice în studierea conținuturilor cu referire la valorile ceremonialului nupțial 74,5%;
- este recunoscut, că reușita realizării conținuturilor curriculare ține în special de diriginți 56% și elev 24,75%;
- în urma implementării curriculumului va avea de câștigat tânăra generație 54,75% și societatea 43%.

În cele din urmă, rezultatele sondajului ne dovedesc, că tânăra generație se plasează pe locul de frunte ca beneficiari ai valorilor naționale, din cei 400 elevi intervievați – 219 liceeni ceea ce reprezintă 54,75% susțin, că tânăra generație va câștiga în urma implementării curriculumului cu conținut nupțial, 172 elevi (43%) pledează pentru societatea care are de câștigat în urma promovării valorilor naționale prin intermediul școlii. Evident că dăm dreptate și celor 9 elevi (2,25%) din cei 400 intervievați, care au considerat, că și autorul curriculumului are parte de câștig în urma implementării curriculumului. Urmărind statistica și la acest mesaj, putem fi mândri de viitorul de mâine, care conștientizează, că de ei de fapt depinde cât de senină va fi calea strămoșilor noștri, pe care pășește tânăra generație. Grație acestor rezultate ne dovedim încă odată că avem o forță, care necesită a fi dirijată cu îndemănare având ca temei valori naționale, ce nu pot fi demodate, ci valorificate. Deci, Matricea valorilor nupțiale este un suport care conduce la relația de prietenie dintre tineri și aceste relații psihosociale sunt de durată, care în ultimă instanță conduc spre formarea cuplului familial bazat pe afecțiune, încredere și prețuire mutuală, sentimentul de mândrie, cinste și mărire în momentul purtării coroanei, chemarea în scopul jertfirii unuia pentru altul, fidelitatea și dragostea unuia față de celălalt, răspunderea unuia pentru altul, recunoașterea ieșirii de sub tutela părinților, asumarea responsabilității pentru familie și copii, realizarea demnității de răspundere, obținerea demnității de ordin social, pregătirea morală a cuplului nou format pentru viața de familie sunt dovedite. Problema studierii tinerelor, adulților necăsătoriți cât și celor căsătoriți, cu referire la cunoașterea și valorificarea obiceiurilor de nuntă este una relevantă, având în vedere rolul tinerilor în înlocuirea generațiilor și regenerarea structurii sociale și demografice a societății, pentru reîntregirea neamului. Curriculumul pentru diriginți este un suport ce asigură atât formarea

tineretului din perspectiva valorilor nupțiale, cât și pregătirea lui pentru viața de cuplu, care trebuie antrenat în activitățile extradidactice.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Cercetarea realizată vizează una din cele mai importante etape din viața omului – Nunta. Prin elaborarea Matricei valorilor nupțiale și a Curriculumului valorilor nunții moldovenești ca model de formare a cuplului familial pentru elevii claselor XI-XII, cercetarea a relevat importanța și posibilitatea formării tinerei generații din perspectiva valorilor nupțiale. Conceperea și emiterea concluziilor și sugestiilor s-au axat pe analiza datelor obținute în cadrul studiului experiențial. Evaluând educația tinerilor pentru viața de cuplu în contextul globalizării prin raportarea la rezultatul final (produsul) al cercetării, remarcăm că el însuși este un început și implică numeroase perfecționări și delimitări. Sinteza aspectelor teoretice și aplicative au permis formarea următoarelor concluzii:

1. Pedagogia populară ca model de educație permanentă repherează pe: aplicarea experienței educative a poporului din perspectiva social-istorică; cultura pedagogică tradițională ce dispune de un sistem, întrunind diverse funcții, factori, metode și forme ale educației; procesul de formare a cuplului familial care are un caracter integrat; eficiența ideilor culturii pedagogice tradiționale ne îndeamnă mereu la o activitate creatoare în procesul educațional. Menționăm, că *nunta* produce o schimbare de statut social și moral al principalilor protagoniști. Mirele și mireasa sunt implicați în toate ipostazele care marchează desprinderea de vechea stare, participând conștient la trecerea într-un *nou context de viață*. O educație axată pe trei dimensiuni temporale: de inițiere în problemele trecutului, ale prezentului și ale viitorului [45, p.217].

2. Menționăm că în *tradiția Nunta* și-au găsit reflectare normele morale ale familiei, exprimând, de regulă, ceea ce trebuie să devină un program de conduită pentru viitor. Valorile spirituale cuprinse în *folclor*, sunt un *program de educație* a idealului moral al poporului, ce îmbină simțul activ al umanismului, al onestității, al dragostei de muncă, al perfecțiunii intelectuale și al stimei față de oameni; devenind *un pilon de bază al orientărilor valorice pentru construirea noii familii* [47, p.29].

3. Implementarea *valorilor naționale* în conținuturile *etnopedagogiei* și educației tinerei generații a contribuit la: stabilirea unei coerențe necesare între conținutul educației și mediul sociocultural; consolidarea identității culturale; promovarea valorilor sociale și culturale specifice; cunoașterea patrimoniului cultural al poporului; deschideri spre alte culturi și alte sisteme de valori morale și estetice; satisfacerea aspirațiilor naționale, *condiție necesară pentru a valorifica potențialul nunții moldovenești ca model în formarea familiei*. În acest sens conchidem, căsătoria rămâne, așadar, în Republica Moldova și în zilele noastre cel mai

important act social, integrând un ansamblu de prerogative educative, economice și spirituale, care conturează un *statut bine definit* și un anumit rang pentru fiecare din familiile nou întemeiate [48, p.23].

4. Modelul și micromodelele de formare a orientărilor familiale la tineri din perspectiva pedagogiei populare sunt un subsistem pedagogic (teoretic și praxiologic) în cadrul sistemului de educație a tinerii generații din perspectiva, formativă, axiologică și psihologică, concretizat prin prisma caracterului procesual al educației tradiționale a tinerii generații și valorificarea obiceiurilor nunții naționale [49, p.14].

5. Identificarea posibilităților de valorificare a culturii populare în formarea orientărilor familiale la tineri se poate realiza prin experiențe expres organizate sau/și prin cunoașterea, promovarea și generalizarea practicilor ce țin de nunta moldovenească, precum că cununia, este un fenomen important, care era atent urmărit și observat de către toți cei implicați în acest eveniment [46, p.195].

6. Pentru folosirea cu eficiență a fiecărei categorii de producții folclorice se utilizează metode și mijloace determinate de gradul de abstractizare, particularităților de vârstă, prin inițierea tinerilor în cultura națională, realizată fiind în mod spontan în familie, trebuie continuată și completată după o metodologie științifică a gândirii concrete tânărului, rămânând de o mare importanță pentru formarea sa valorică prin contactul direct cu valorile culturale materiale și spirituale, pornind de la cele locale axate pe obiceiurile nupțiale.

7. *Tradițiile de familie* nu pot fi despărțite de viața extrafamilială, de viața comunității, de aceea accentuăm faptul că, *prin familie, tânărul este parte a comunității și trăiește viața acesteia*. Prin relațiile dintre membrii familiei ce țin de evenimentele de viață personală, tânărul este pregătit pentru toată educația pe care o primește, tot pentru a trăi în comunitatea mai largă prin tradiția transmisă de la o generație la alta prin diferite forme și conținuturi cuprinse în folclor, sfaturi, norme, cerințe etc. Conținutul de bază al educației axiologice din perspectiva etnopedagogică se constituie din: proverbe, zicători, jocuri; tradiții de familie; practici și experiențe populare [45, p.218].

8. Mediul etnic acționează nivelul de cultură generală a personalității, nivelul *educației interculturale*, nivelul toleranței *factorilor genotipici*, cât și a *factorilor etnopedagogici*, dar și a tuturor factorilor naturali care există și funcționează independent de individ și trăsătura specifică a micromediului, constă în interacțiunea nemijlocită cu personalitatea. Pe de o parte, micromediul social este factorul, care accelerează sau încetinește procesul de autorealizare a personalității, pe de altă parte este o condiție necesară pentru dezvoltarea cu succes a acestui proces ce presupune formarea orientărilor familiale pentru tineri în formarea familiei [45, p.220].

9. **Problema științifică importantă soluționată** constituie formarea orientărilor și tendințelor tinerilor spre formarea cuplului din perspectiva matricei valorilor nupțiale și curriculumului pentru diriginți, axate pe premisele istorico- sociale a conceptului de nuntă moldovenească, interpretată prin tradiția ce conține obiceiuri, datini și ritualuri ca valori inepuizabile de educație a tineretului, și ca modele și micromodele pentru formarea noului cuplu familial.

Astfel, rezultatele cercetării au confirmat soluționarea problemei științifice importante, care s-a axat pe valorificarea fundamentelor teoretico-aplicative a valorilor nupțiale, structurate în matricea valorilor nupțiale și curriculumul pentru diriginți, ceea ce a condus la identificarea strategiei de pregătire a tinerilor pentru viața de cuplu familial.

Situația expusă a generat *direcțiile de soluționare a problemei științifice* prin concretizarea scopului și obiectivelor cercetării, care rezidă în: fundamentarea teoretico – metodologică a funcționalității matricei valorilor nupțiale ca model de formare a cuplului familial, în vederea racordării procesului educațional la necesitățile de modernizare, care a fost realizată prin explorarea următoarelor direcții de cercetare: identificarea conceptului de valoare și educație axiologică; precizarea premisele istorico-sociale a conceptului de nuntă moldovenească interpretată prin folclorul și tradițiile de cunoaștere a tinerilor; elucidarea particularităților de organizare, desfășurare și influență a celor trei etape ale nunții; reconsiderarea posibilităților de optimizare a educației în familie din perspectiva matricei valorilor nupțiale; elaborarea și propagarea curriculumului pentru diriginți „Curriculumul valorilor nupțiale ale nunții moldovenești ca model de formare a cuplului familial pentru elevii claselor XI-XII”; prelucrarea și interpretarea datelor studiului, privind înțelegerea și interpretarea valorilor nupțiale, care încorporează fundamentele teoretico-aplicative ale procesului vizat.

Obiectivele cercetării:

1. Studiarea în plan teoretico-istoric a problemei cercetării și fundamentarea premiselor teoretice și metodologice;
2. Descrierea specificului obiceiurilor și practicilor de nuntă, modelele și micromodelele complexității nunții, valori perene ale educației tineretului pentru formarea familiei;
3. Stabilirea contradicțiilor care au survenit în cadrul unor obiceiuri de nuntă pe parcursul timpurilor;
4. Valorificarea dimensiunilor etnopedagogice și etnoculturale ale nunții moldovenești și elaborarea matricei valorilor nupțiale de pregătire a tineretului pentru căsătorie;
5. Implementarea potențialului etnocultural prin curriculumul pentru diriginți în pregătirea tineretului pentru viața de familie.

În consens cu rezultatele cercetării, directorilor și directorilor adjuncți pentru instruire și educație, părinților, managerilor instituțiilor de formare continuă, direcțiilor cultură, centrelor de tineret propunem următoarele **recomandări**:

1. Însușirea orientărilor pentru formarea cuplului familial, prin familiarizarea cu sistemul de idei empirice, noțiunilor etico-morale ce țin de fenomenul mariajului, drepturile și obligațiile tinerilor dinspre nupțial, prin introducerea în procesul educațional a unor deschideri a conținuturilor curriculare;

2. Conceptorilor de curriculum: asigurarea unui proces calitativ de renovare a curriculumului școlar pe dimensiunea conștientizării valorii familiei firești la tineri, prin unificarea eforturilor profesorilor, tinerilor, agenților parentali, comunității;

3. Valorificarea folclorului național nupțial prin formarea abilităților necesare pentru realizarea viitorului rol familial din perspectivă populară, cu aplicarea *Conținuturilor tematice ale Curriculumului pentru diriginți*, ținându-se cont de obiceiurile tradiției *Nunta* din partea locului, din perspectiva intervievaților;

4. Dezvoltarea și aprofundarea specificului feminin în caracterul fetelor și a masculinității în profilul masculin, calităților morale necesare pentru o familie responsabilă, axate pe modelele nupțiale de orientare, pentru cuplul familial în sistemul educațional;

5. Valorificarea tradiției naționale – *Nunta*, prin încadrarea tinerilor în sistemul angajamentelor sociale, familiale, importante pentru formarea atitudinii responsabile față de formarea cuplului familial din perspectiva nunții moldovenești, axate pe *Matricea valorilor nupțiale*.

Investigația realizată deschide mari perspective de realizare a cercetării axate pe studiul aprofundat de formare a tineretului din perspectiva matricei valorilor nupțiale și Curriculumului pentru diriginți în eficientizarea pregătirii tânărului cuplu pentru viața de familie.

BIBLIOGRAFIE

1. Albu P. Obiceiuri de nuntă. În: Memoria Etnologică, 2007, nr.21-23, p.41-63
2. Arhimandritul Parr I. Când cei doi devin una. Galați: Egumenița, 2000. 445 p.
3. Baci S. Familia, Școala, Societatea În: Folclorul și istoria, 1992, nr. 3, p. 22-25.
4. Baci S. Perspective curriculare etnopedagogice. În căutarea valorilor uitate. În: Univers Pedagogic, 2007, nr.5, p 104
5. Badrajan S. Cântecul miresei din zona Basarabiei: Autoref. tezei de doctor în șt. muzicologice București, 1999. 32 p.
6. Biblia sau Sfânta Scriptură. Chișinău: Complexul de ed. al Bisericii Ortodoxe din Moldova, 2004. 1243 p.
7. Bîrlea sau Sfânta Scriptură. Ediția I, Complexul de edituri al Bisericii Ortodoxe din Moldova. Chișinău, 2004. 294 p.
8. Blaga L. Trilogia valorilor. București: Humanitas, 1996. 224 p.
9. Capcelea V. Esența și rolul tradiției în existența socială. Chișinău: ARC, 2011. 160 p.
10. Capcelea V. Semnificația valorilor morale în devenirea tinerii generații. În: Educația din perspectiva valorilor, 2016, p. 82-87.
11. Caraman P. Studii de etnologie. București: Grai și suflet-Cultura Națională, 1998. 416 p.
12. Călărășu C. Obiceiuri românești de nuntă. București: Editura Universității, 1999. 284 p.
13. Ciocanu M. Tradiția nunții în satele din raionul Rezina. În Revista de Etnografie, Științele Naturii și Muzeologie, 2010, nr.13, p. 73-85.
14. Ciubotaru S. Nunta în Moldova. Iași: Editura Univ. „Alexandru Ioan Cuza”, 2000. 343 p.
15. Cojocar Victoria, Ticuță E.R. Competențe antreprenoriale prin metode interactive. Chișinău: Pontos, 2011. 148 p.
16. Cojocar L. Structura nunții tradiționale din Basarabia. Autoref. teză de doctor în șt. Istorice. Chișinău, 1998. 199 p.
17. Cuznețov L. Curriculum "Educația pentru familie" din perspectiva educației permanente. Cadru conceptual și metodologic. Chișinău: Primex-Com, 2013. 140 p.
18. Cuznețov L. Educație prin optim axiologic: Teorie și practică. Chișinău: Primex-Com, 2010. 159 p.
19. Danion V. Cartea nunții: Cum să-mi întemeiez o familie? Galați: Cartea Ortodoxă, 2004. 297p.
20. Datcu M. Obiceiuri de nuntă basarabene. În :Datini. 1994, nr. 3-4, p.43.
21. DEX: Dicționarul explicativ al limbii române. București: Univers Enciclopedic, 1996. 1192p.

22. Filip Iu. Miracolul scenei în arta populară. Chișinău: Editura Profesional service, 2011. 256 p.
23. Fochi A. Datini și eseuri populare de la sfârșitul secolului al XIX-lea. București: Minerva, 1976. 261p.
24. Florenski P. Iconostasul. București: Editura Fundației Anastasia, 2009. 258 p.
25. Gagim I. Studii de filosofia educației. Editura Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți, 2017. 160 p.
26. Gagim I. Despre specificul național în educație. În: Studii de filosofia educației. Bălți: Editura Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, 2017. p.26.
27. Gavriliță L. Formarea culturii etnoartistice la elevi prin valorificarea didactică a teatrului popular. Autoref. tezei de doctor în șt. pedagogice. Bălți, 2017. 26 p.
28. Genep Van A. Riturile de trecere. Iași: Polirom, 1996. 196 p.
29. Golban V. Estetica ceremonialului social în obiceiuri. București: Editura științifică și enciclopedică, 1983. 152 p.
30. Hâncu A.S. Geneza complexului riturilor de trecere. În: Anuarul Arhivei de Folclor, 1997, nr.9, p.157-180
31. Iluț P. În căutare de principii. Iași: Editura Polirom, 2013. 344 p.
32. Marian S.Fl. Nunta la români. București: Saeculum, 2000. 576 p.
33. Mateevici A. Scrieri alese. Chișinău: Lumina, 1971. 120 p.
34. Meïțoiu I. Spectacolul nunților. București: Editura Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă, 1969. 638 p.
35. Mitrofan I. Cuplul conjugal. Armonie și dizarmonie. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1989. 276 p.
36. Ovcearenco N. Educația tinerilor pentru parentalitate în contextul globalizării. Chișinău: Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, 2016. 321 p.
37. Patrașcu D. Cuget și zbucium asupra lumii, genului, neamului, familiei, omului, numelui, credinței, educației. Chișinău: S.n., 2014. 267 p.
38. Petre A. Filosofia valorii. Editura: Fundația Regele Mihai I, 1945. 247 p.
39. Pop A. Considerații asupra ritualurilor de nuntă. În: Caiete Silvane, 2010, nr.6(8-9), p. 48-49.
40. Sevastos E. Nunta la români. București: Tipografia Carol Gobl, 1889. 589 p.
41. Silistraru N. Mediul etnopedagogic ca model de educație socială. În: Responsabilitate publică în educație, 2012, Ed. a IV-a. Constanța, p. 379-382.
42. Slutu N. Valori inestimabile: tradițiile de nuntă. În: Literatura și Arta, 1983, nr.5, p.33-35

43. Șerbănescu B. Valorile naționale și educația. București: Editura Universală Carol Davila, 2000. 276 p.
44. Ștefănuță P. Folclor și tradiții populare. Chișinău: Știința, 1991. 356 p.
45. Tureac T. Educația populară, o dimensiune a educației permanente, În: „Tradiții, valori și perspective în științele educației”, Editura NICO 2012, Mureș, p.217-221.
46. Tureac T. Cununia-model de educație permanent. În: Responsabilitate publică în educație: simp. intern.,14-15 iun. 2014. Constanța, 2014, p.195-196.
47. Tureac T. Datini și obiceiuri în contextul ritului nupțial. În: Artă și Educație Artistică. 2015, nr. 1, p.25-32. http://libruniv.usarb.md/publicatie/arta/arta25/25-32_Tureac_Tatiana.pdf
48. Tureac T. Valori educative ale nunții naționale. În: Artă și Educație Artistică. 2015, nr. 2, p.23-29.
49. Tureac T. Valorificarea potențialului educativ al folclorului, Conferința științifică internațională: În: „Tineretul și globalizarea. Probleme și oportunități”. UST 2014. p.12-17
50. Tureac T. Zestrea miresei – valoare educativă. În: Acta et commentationes. Științe ale Educației. 2013, nr. 2, p.180-185.
51. Tureac, T. Obiceiurile peștelui și logodnei. În:Acta et commentationes științe ale Educației. Revista Științifică, 2018, nr.2 (11), p.240-252.

ADNOTARE
Tureac Tatiana
Nunta moldovenească - model de formare a cuplului familial
Teză de doctor în științe pedagogice, Chișinău, 2018

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 187 de titluri, adnotare(română, engleză, rusă), concepte-cheie, 148 pagini de text de bază, 28 tabele și 4 figuri, 8 anexe

Publicații la tema tezei: 7 lucrări științifice

Concepte-cheie: folclor, etnopedagogie, educație populară, valoare națională, tradiții și obiceiuri, orație, nuntă, cununie, masa mare, protagoniști, cuplu familial, matrice, curriculum.

Domeniu de studiu: Teoria generală a educației.

Scopul cercetării: constă în fundamentarea teoretică și descrierea funcționalității modelelor și micromodelor de formare a cuplului familial.

Obiectivele investigației vizează: studierea în plan teoretico-istoric a problemei cercetării și fundamentarea premiselor teoretice și metodologice; descrierea specificului obiceiurilor și practicilor de nuntă, modelele și micromodelele complexității nunții, valori perene ale educației tineretului pentru formarea familiei; stabilirea modificărilor survenite în cadrul unor obiceiuri de nuntă pe parcursul timpurilor; valorificarea dimensiunilor etnopedagogice și etnoculturale ale nunții moldovenești și elaborarea matricei valorilor nupțiale de pregătire a tineretului pentru căsătorie; implementarea potențialului etnocultural prin curriculumul pentru diriginți în pregătirea pentru viața de familie a tineretului.

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării constă în: caracteristica pedagogică a categoriei nunta, abordată prin prisma esenței, scopului, mecanismelor formelor și mijloacelor eficiente de formare a tinerilor familisti în domeniul conceptual; a fost elaborată matricea valorilor nupțiale, întemeiată pe principiul succesiunii cultural-spirituale, explicarea componentei etnoculturale a teleologiei și conținuturilor educaționale; a fost dedusă actualitatea, care cuprinde într-un tot integru principiile, scopul, obiectivele, conținutul, formele și metodele activității pedagogice de formare a noilor familii **în domeniul elucidării valorilor; în domeniul metodologic** a fost elaborată matricea valorilor nunții și a curriculumului pentru diriginți.

Problema științifică soluționată în cercetare constituie formarea orientărilor și tendințelor tinerilor spre formarea cuplului din perspectiva matricei valorilor nupțiale și curriculumului pentru diriginți, axate pe premisele istorico-sociale a conceptului de nuntă moldovenească, interpretată prin tradițiile ce conțin obiceiuri, datini și ritualuri ca valori inepuizabile de educație a tineretului, și ca modele și micromodele pentru formarea noului cuplu familial.

Semnificația teoretică a cercetării se conturează la: precizarea premiselor istorico-sociale a conceptului de nuntă moldovenească interpretată prin obiceiuri, datini și ritualuri; valorificarea particularităților de organizare, desfășurare și influență a celor trei etape ale nunții; identificarea valorilor inepuizabile ale tezaurului de educație a tineretului pentru viața de familie.

Valoarea aplicativă a cercetării rezultă din: identificarea modelelor și micromodelor de educație morală drept cod moral popular în activitatea cadrelor didactice pentru educația familială, morală, religioasă etc., ca fațete ale educației pentru formarea familiei; implementarea modelelor de educație populară prin educația morală în diverse activități didactice și extradidactice. Matricea valorilor nupțiale, Curriculumul pentru diriginți axat pe valorile nupțiale, pot fi aplicate în formarea tinerilor din instituțiile de învățământ, în scopul pregătirii pentru viața de familie.

Implementarea rezultatelor științifice a fost realizată prin mediatizarea elaborărilor teoretice prin publicații/comunicări științifice și valorificarea curriculumului pentru diriginți „Curriculumul valorilor nupțiale ale nunții moldovenești ca model de formare a cuplului familial pentru elevii claselor XI-XII”. Curriculumul pentru diriginți este un suport ce asigură formarea tineretului din perspectiva valorilor nupțiale, cât și pregătirea pentru viața de cuplu.

АННОТАЦИЯ

Турак Татьяна

Молдавская свадьба - образец создания семейной пары Диссертация доктора педагогических наук, Кишинев 2018

Структура диссертации: диссертация состоит из вступления, трех частей, выводов, общих выводов и рекомендаций, библиографии 187 источников. В целом содержит 148 страниц основного текста, 28 таблиц и 4 изображений, 8 приложений.

Количество публикаций по теме диссертации – 7 научных работ.

Ключевые слова: фольклор, этнопедагогика, народное воспитание, национальные ценности, традиции и обычаи, свадебные поздравительные речи, свадьба, венчание, большое застолье, протагонисты, брачная пара, матрицы, куррикулум.

Область исследования: общая теория воспитания.

Цель работы: состоит в описании самобытности свадебных обрядов, образцов и микрообразцов формирования семейных пар

Задачи исследования: изучить проблемы в теоретико-историческом плане и обосновании теоретических и методологических предпосылок; многолетние ценности в воспитании молодежи по созданию семьи; установление изменений, которые со временем появились в свадебных обычаях; оценка этнопедагогических и этнокультурных моментов молдавской свадьбы и разработка (составление) матрицы брачных ценностей и подготовка молодежи к браку; имплементация этнокультурного потенциала посредством куррикулума для руководителей в подготовке молодых людей к семейной жизни.

Новизна и оригинальность исследования: педагогическая характеристика категорий свадеб, рассмотренная сквозь призму сущности, цели, механизма эффективных форм и методов формирования молодых семей в концептуальном плане; разработка матрицы брачных ценностей, основанной на принципах духовно-культурного наследия, в котором велика этнокультурная составляющая телеологии и воспитательного содержания; с обозначенной современностью, связывающей в одно целое принципы, цель, объективы, содержание, формы и методы педагогической деятельности по формированию новых семей **в области выявления ценностей; в области методологии** была разработана матрица (матрикул) ценностей свадьбы и куррикулума для руководителей.

Научная проблема, разрешенная в данном исследовании состоит в формировании ориентиров и тенденций у молодых людей к формированию семейных очагов в свете матриц свадебных ценностей и куррикулума для руководителей, основанных на историко-социальных предпосылках концепта молдавской свадьбы, проведенной в традициях, обычаях, обрядах и ритуалах как непреходящих ценностей в воспитании молодежи для формирования нового семейного очага.

Теоретическая значимость исследования состоит в: уточнении историко-социальных предпосылок концепта молдавской свадьбы посредством изучения обычаев, традиций и ритуалов; оценка частных (подробностей) организации, проведения и влияния трёх этапов свадьбы; определение непреходящих ценностей воспитательного кладезя для подготовки молодежи к семейной жизни.

Прикладное значение исследования состоит в идентификации образцов и микрообразцов морального воспитания как народного морального кодекса в деятельности дидактических кадров по семейному, моральному, религиозному воспитанию и т. д., как граней семейного воспитания; имплементация образцов народного воспитания через призму морального воспитания в различных дидактических и недидактических мероприятиях. Матрица свадебных ценностей, куррикулум для руководителей, основанный на свадебных ценностях, могут быть применены в учебных заведениях в целях подготовки учащихся к перспективе семейной жизни.

Внедрение научных результатов исследования: была реализована через медиатизацию теоретических исследований в научных публикациях/сообщениях и освоение учебного куррикулума для руководителей: “Куррикулум брачных ценностей молдавской свадьбы как образец формирования семейной пары для учащихся XI-XII классов». Куррикулум является необходимой опорой в обеспечении формирования у молодых людей семейных ценностей, а также в их подготовке к семейной жизни.

ANNOTATION

Tureac Tatiana

Moldovan wedding model of couple formation

Doctoral Thesis in Pedagogical Sciences, Chisinau, 2018

Thesis' structure: The thesis consists on introduction, three chapters, conclusions, general conclusions and recommendations, annotation in Romanian, English and Russian, bibliography of 187 sources, 148 basic text pages, 28 tables, 4 charts, 8 annexes.

Publications on thesis' theme: 7 scientific works.

Key-words: moral education, ethnopedagogy, national value, traditions and customs, engagement, church wedding, masa mare, protagonists, dowry, family couple, curriculum

Domain of study: General theory of education.

Goal of investigation: is related to theoretical substantiation and description of functionality of models and micro models of family couple formation.

Objects of investigation: to expose the beauty of wedding custom and capitalize and determine the value and revalorize micro models of youth education for marital life; to establish the changes related to some wedding customs appeared over time; to describe specific features of wedding customs and practices as micro models of permanent education; to develop the matrix of nuptial values to prepare the youth for marriage; the impact of models and micro models of wedding complexity, perennial values of youth education for family formation.

Scientific novelty and originality: in the conceptual domain: pedagogical characteristics of the wedding with an approach through the its essence, goal, form mechanisms and efficient way of developing young families people; **in the domain of values elucidation:** the matrix of nuptial values have been developed, based on the principal of cultural and spiritual succession, where the ethno-cultural component of teleology and educational constituents is increased, the novelty, which binds it all together, principles, goal, objects, content, forms and methods of pedagogical activity of new family formation was established; **in the methodological domain:** the matrix of wedding values for education was developed.

The theoretical value of research consists of: have been specified the historical and social premises of the Moldovan wedding concept interpreted by traditions, customs and rituals; have been determined the value of the particularities of organizing, providing and influencing the three stages of the wedding; have been identified the inexhaustible values of the youth education for family life.

Applicative value of research: reconsidering the possibilities of optimizing family education from an ethnic perspective, implementing and spreading the curriculum for teachers "Couple education from the perspective of nuptial values", youth formation of representations regarding broad and long-term opportunities of popular education through popular culture values.

Practical value of the research: the use of models of moral education as a popular moral code in the activity of teachers of family, moral, religious education, etc. , as types of education for family formation; implementation of popular education models through moral education in various didactic and extradisciplinary activities.

Implementation of scientific outcomes: it has been achieved by making public the theoretical paper-works through scientific publications/communications and the propagation of the curriculum for class masters "Couple education from the perspective of nuptial values", for the formation of the nuptial values of the youth. "The curriculum of the nuptial values of the Moldovan wedding as a model for the formation of the family couple for pupils of XI-XII grades", the formation in young people of the representations on the broad and long-term opportunities of the popular education through the values of the folk culture. The practical value of the research consists in using models of moral education as a popular moral code in the activity of teachers of family, moral, religious education, etc., as faculties of education for family formation; the implementation of popular education models through moral education in various didactic and extradidactic activities. Implementation of the scientific results: it was achieved through the mediatization of the theoretical elaborations through publications / scientific communications and the propagation of the curriculum for the students "Curriculum of the nuptial values of the Moldovan wedding as a model for the formation of the family couple for the pupils of XI-XII grades". The curriculum for the guides is a support that ensures the formation of youth from the point of view of nuptial values and its preparation for the couple's life.

Tureac Tatiana

**NUNTA MOLDOVENEASCĂ- MODEL DE FORMARE A
CUPLULUI FAMILIAL**

Specialitatea 531.01 – Teoria generală a educației

AUTOREFERAT

al tezei de doctor în științe pedagogice

Aprobat spre tipar:

Formatul hârtiei.....

Hârtie ofset. Tipar ofset.

Tiraj 50 ex.

Coli de tipar

Tipografia UST

MD-2069, Chișinău, str. Gh. Iablockin 5